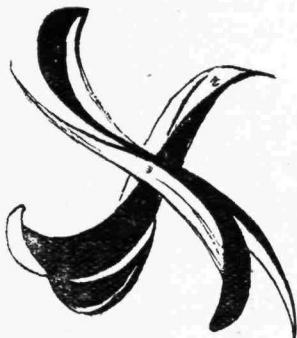

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΩΡΙΣ κανείς να ανα-
μένη ότι θα έλγε τό-
σον τραγικά και τό-
σον πρόωρα μία υπε-
ρήφανος, μία άριστο-
κρατική ζωή, ώσαν
του Γιαννοπούλου, έ-
ψιθυρίσθη και μετὰ

πολλὰς άμφιβολίας έβεβαιώθη ότι ο ώραιότερος,
ο κομψότερος και λευκότερος, την ψυχήν και δύ-
νατώτερος κατὰ την έκφρασιν και ιδανιστικώτε-
ρος των Έλλήνων λογίων, ο Περικλής Γιαννό-
πουλος, ήτοκτόνησε.

Όπως ή ζωή του ήτο μία λευκή όπτσις
μέσα εις τόν κοινωνικόν βόμβρον και εις τόν στε-
νόν πνευματικόν όριζόντα των Άθηνών, ούτω
και ο θάνατός του είνε μία άγνή θυσία εις τόν
βωμόν του άγνώστου. Εις τόν σημερινόν περιβαλ-
λον ο Γιαννοπουλος ήτο έν πικρόραμα. Γεμ-
τος ιδανικά, λάτρες φανατικός της Άληθείας,
ιερέας της θρησκείας του Όρχίου και του Αίω-
νίου Κάλους, ήτο ο γλυκύτερος, ο ρεμβωδέστε-
ρος λογοτέχνης εις τὰ έργα του όποίου έστιν θη-
ρίζον αι ιδέαι, έξετινάσσοντο, ώς πυράκιοι, οι πό-
θοι. Μια θεελλώδης εύγλωττία ώθει την γραφίδα
του εις την δημιουργίαν των θαυμασίων εκείνων
εις έκφρασιν και νόημα και ειλικρίνειαν άφορισμών.
Γράφων περί Νεοελληνικής τέχνης, είχε τόν ύψος
Μεσσηίου και Τιμητού. Απότομος εις τας έκ-
φράσεις του, αλλά δίκαιος, ρηξικέλευθος, ώνειρο-
πυλει την Έλληνικήν τέχνην υπέρυχον, πα-
ρώμα τους ζωγράφους και γλύπτας να είνε
άληθινώτεροι και έθνικώτεροι. Έξήτει να χειρα-
γωγήση την νεοελληνικήν τέχνην εις τὰ νέα ιδεώ-
δη, εις τὰ βεβαίως της ιδιότης του ψυχής.

Μετὰ την τέχνην, έστρεψε την προσοχήν του
εις την κοινωνικήν ανάπλασιν και πολιτικήν άνα-
γεννησιν του Έθνους. Μεγαλοειδέτης, από φύ-
σεως προς τὰ μεγάλα και ύψηλά φερόμενος, έ-
τασσε σημεία δράσεως, υπεδείκνυε προφητικώς
τόν δρόμον τόν όποιον πρέπει να λάβη τόν Έλλ.
πνείμα έν ταίς πανταίαις έκδηλώσεσιν αυτού. Ό
άναγινώσκων τας ύποθήκας του Γιαννοπούλου,
ήσθαινετο νέους παλμούς έθνικής ζωής. Άτυχώς,
μόνον δύο τομίδια εξέδωκε, τὰ όποια θα παρκα-
μείνουν ώς τόν έγερτήριον σάλπισμα της πνευμα-
τικής του Έθνους άναστάσεως. Τό «Νέον Πνεύ-
μα» και την «Έκκλησιν προς τόν Πανελλήνιον».

Ό Γιαννόπουλος ήτο ο σημαιοφόρος της όνει-

ροπολουμένης υπό πάντων Άναγεννήσεως. Κα-
νείς δέν την έφαντάσθη τόσον ώραίαν, τόσον κα-
θολικήν, τόσον άφρευκτον, όσον ο Γιαννόπουλος ο
όποιος ήτο όλος κάλλος και δύναμις και έρως,
γεμάτος έλπίδα και χαράν. Όλόκληρον σύστημα
έργασίας είχε καταστρώση, σκοπούν την άφύ-
πνισιν της Έλληνικής ψυχής, την άπελευθέρω-
σιν του Έλλ. πνεύματος. Τό σάλπισμα του ήτο:
«Από τὰ νέα έρείπια προς τόν φώς».

Έπίστευεν εις την ζωικήν δύναμιν της Έλλ.
φυλής· άλλ' ήτο άπογοητευμένος από τους σημε-
ρινούς Έλληνας. «Έλλάς-φώς τόν 1821. Έλλάς-
κόπρος τόν 1897. Κάτω ή Έλλάς των ψήφων,
των μισθών, των χαρτοπαικτών, των βουλευ-
τών, ή Έλλάς ή καταχρεωκοπημένη. Η Έλλάς
άξια του όνόματός της ή τέφρα!»

Τό έργον του Γιαννοπούλου άπεβλεπε εις τόν
μέλλον, εις νέους ανθρώπους, όπως ο ίδιος έ-
γραφεν εις την προμετωπίδα του πρώτου βι-
βλίου του: «Απώτατα εις τους κυανοροδίνους
άέρας άσημένια καμπάνα σημαίνει τόν όρθρον
της Άναγεννήσεως». Και τόν βιβλίον του έτε-
λείωνε με έν πελώριον, κατάρκυσον έρωτημα-
τικών.

Πολλά τὰ έπεισόδια, άτινα χαρακτηρίζουν
την υπέρυχον άξίαν του.

Όταν εις την «Ακρόπολιν» έδημοσίευσε σει-
ράν άρθρων έπαναστατικών κατὰ του σαπρού
καθεστώτος, ένεποίησαν ταύτα βαθυτάτην αί-
σθησιν. Ό Γαβριηλίδης τόν ένεκολπώθη με τόν
συνήθη ένθουσιασμόν του δια κάθε άναφανομέ-
νην πραγματικήν άξίαν. Όνόμασε τότε τόν
Γιαννόπουλον Ράσκιν της Έλλάδος. Όταν δέ
ή «Πινακοθήκη» πρό έτών προσκήρυξε δημοψή-
φισμα περί του έπιφανεστέρου Έλλ. λογίου,
ο κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλου έψήφισεν ως τοι-
ούτον τόν Γιαννόπουλον. Έκρίθη τότε ως πα-
ραδοξος και υπερβολική ή γνώμη αύτη, προ-
ερχομένη μάλιστα από τόν συντηρητικώτερον
και έπιφυλακτικώτερον των λογίων μας, άλλ' όχι
και άδικος.

Ένθυμούμαι μιάν χαρακτηριστικήν εικόνα του
ιδιορρυθμού συγγραφείας κατὰ τινα έπίσκεψίν του
εις τὰ γραφεία του περιοδικού τούτου. Είσελθεν
με τερρόχρουν άνοιξιάτικην ένδυμασίαν, με χειρό-
κτικ λευκά, με ρόδα προκλητικώτατα εις την
κομβιδόχην. Ό Γιαννόπουλος ήτο πάντοτε ο
τύπος του τζέντλεμαν, του άμέμπτως ήμφιε-
σμένου, του ρεμβώδους και παιητικού την κόμ-
μωσιν, τους τρόπους, τόν βλέμμα. Είχε μαζί
του ένα μαύρον χαρτοφύλακα. Έξήγαγε ταχύς

ἐκείθεν δέσμην χειρογράφων, μὲ χαρακτηρισ κατυπητούς, ἐπιμήκεις καὶ μεγαλοπρεπεῖς — ὡς ἦτο καὶ ἡ ὅλη φυσιογνωμία του — καὶ μοῦ ἀνέγνωσε ἀποσπάσματα ἐνὸς μεγάλου ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶχε ἀρχίσῃ καὶ ὑπελόγιζε ὅτι θὰ ἐπεράτῃ ἐν τὸς διετίξας. Ἦτο ἐν οἰκοδόμημα λογικῆς ἀρχιτεκτονικῆς εὐγραμμίας. Ὡμίλει περὶ ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς. Μοῦ εἶχε κάμει μεγάλην ἰδίως ἐντύπωσιν ἡ ἀκάθεκτος κατὰ τοῦ ζωγράφου κ. Μαθιοπούλου ἐπιθεσις του. Ἄλλ' ἡ μελέτη ἦτο μακρὰ, δυσανάλογος πρὸς τὸν χρόνον τῆς «Πινακοθήκης» καὶ δὲν ἐδημοσιεύθη. Δὲν θὰ λησμονήσω ὅμως τὴν ἐντύφησιν ἣν μοὶ παρέσχεν ἡ παρὰ τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἐπὶ μίαν καὶ πλέον ὥραν ἀνάγνωσις τῶν χειρογράφων του, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ φράσεις ἀνεπήδων ἐπιβλητικαί, κυλιόμεναι ὡς ὀγκόλιθοι μέσα εἰς τοὺς ἀφροὺς τῶν ἐμπνευσμένων λέξεων.

Ἡ ζωὴ τοῦ Γιαννοπούλου ὑπῆρξεν ὠραία, καὶ ὅπως κάθε ὥστον, σύντομος. Μὴ ἀναστρεφόμενος σχεδὸν μὲ κανένα — καὶ εἶνε ὅλοι οἱ συναδελφοὶ του τόσοι πιζοὶ — μὴ προστριβόμενος, μὴ ἀκολουθῶν οὔτε μιμούμενος ἄλλον, ἀλλὰ μόνος, μὲ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον, μὲ τὸ ἐγὼ του, μὲ τὴν προσφιλεῖ του Ἀκρόπολιν, τὴν ὁποίαν κάθε ἡμέραν ἐπεσκέπτετο, διερχόμενος ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῆς δενδροστοιχίας, ὡς ξένος, ὡς ἄλλου κόσμου μετανάστης, ἦτο ἕνας σπάνιος τύπος. Πάντων εἴλκυε τὴν προσοχήν. Πολλοὶ τὸν ἐξελάμβανον ὡς ἀνισόρροπον, ἄλλοι ὡς ἐρωτευμένον. Καὶ ὅμως ἦτο ἡ φωτεινότερα ἴσως διάνοια καὶ ἡ πατριωτικωτέρα καρδία.

Κατήγετο ἐξ εὐπόρου Πατραϊκῆς οἰκογενείας. Ἐπιστημονικὰς σπουδὰς δὲν ἔκαμε. Οὔτε συστηματικῶς ἐδημοσιογράφησε ποτέ, οὔτε στίχους διέπραξε. Εἶχε ὄνειρα μόνον, ὄνειρα ἀναγεννήσεως. Δυστυχῶς ἦλθε διὰ τὴν Ἑλλάδα πρόωρα.

Διὰ τὸν Γιαννόπουλον ὁ θάνατος ἦτο ἀπολύτρωσις, ἀφοῦ ἡ ζωὴ δὲν ἱκανοποιεῖ τὰ ἰδεώδη του. Τὰς τελευταίας του στιγμὰς λέγεται ὅτι παρηκολούθησε ἕνας αἰγυβοσκός — καὶ εἶνε ἀρκετὰ ποιητικὸν διὰ νὰ τὸ πιστεύσωμεν — ὅστις ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶδε «ἕνα τρελλόν» εἰς τὴν παραλίν του Σκαρμαγκᾶ, ὅπου ὄντως εὗρον τὸ ἐπανοφύριόν του καὶ ἄνθη πολλά, ὅτι κατὰ μῆκος τῆς παραλίας ἐπεριπάτει «ὁ τρελλός» ἀσκεπής, φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἕνα στέφανον ἀπὸ ἀγριολούλουδα καὶ φωνάζων. Καθόλου παράδοξον ὁ διαρκῶς ἐν ἐκστάσει ἐμπνεύσεως Γιαννόπουλος νὰ ἀπήγγελε κανὲν ἀνάθεμα κατὰ τῆς κοινωνικῆς σαπίλας. Ἐγράφη ὅτι ἐθεάθη ὑπὸ τοῦ βοσκού εἰσερχόμενος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐφάνινετο τίποτε ἄλλο ἢ ἡ ἐστεφανωμένη κεφαλὴ του καὶ

ἡ δεξιὰ χεὶρ του ὑψωμένη καὶ κρατοῦσα περιστροφον, μὲ τὸ ὁποῖον ἠτοκτόνησε.

Ὁ Γιαννόπουλος οὐδέποτε ἐπεδίωξε τὴν διαφήμισιν· ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς ἕνα τῶν φίλων του ἔδωκε τὴν ἐπιτακτικὴν ἐντολὴν νὰ μὴ γίνῃ καμμία ἔρευνα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ πτώματός του — καίτοι ἔλαθε τὰ κατὰλληλα μέτρα ὥστε νὰ μείνῃ ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης — ἀλλὰ καὶ ἐὰν τὸ ἀνασύρουν νὰ τὸ στεφανώσουν μὲ ἄνθη καὶ νὰ τὸ ρίψουν πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, χωρὶς οὐδὲν εἰς οὐδένα νὰ ἀναφέρουν.

Χαρακτηριστικὸν ἀνέκδοτον τῆς λογικῆς ἐκκεντρικότητός του εἶνε τὸ ἐξῆς ἐπιτόδιον, οὗ ἥρως ἐγένετο κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Ε. Ρυῖδου. Ἐβιάδιζε παραπλεύρως μου· ἡ κηδεὶα ἔβαινε εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἀναπαύσεως· ὁπισθεν ἤρχετο νεόπλουτος τις γνωστὸς κύριος ἐπὶ τῆς ιδιοκτητοῦ ἀμάξης του μεταβαίνων χάριν περιπάτου εἰς τὸ νεκροταφεῖον· ἐπειδὴ δὲ ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν ἐπιφανῆ νεκρόν, ἐθεώρησε καλὸν νὰ διασχίσῃ τὸν ὅμιλον ἕνα προσπεράσῃ τὴν κηδεῖαν. Ὁ Γιαννόπουλος δὲν ἠνέχθη τὴν ἀσέβειαν. Ἀποσπᾶται ἀπὸ τὸ πλάγι μου καὶ σπύδων τίθεται ἔμπροσθεν τῆς ἀμάξης, ἐμπειδίζων αὐτὴν νὰ προχωρήσῃ διὰ τῆς ὁμοπλάτης, ἣν ἐστήριζεν ἐπὶ τοῦ ρυμοῦ μὲ προφανῆ κίνδυνον νὰ καταπλακωθῇ ἀπὸ τοὺς ρωμαλέους ἵππους. Ἐπὶ πολὺ ὁ Γιαννόπουλος ἔβαινε μὲ τοὺς ὤμους προσκεκολλημένους ἐπὶ τοῦ ζύλου, ἀναγκάζων οὕτω τὴν ἀμάξαν νὰ ἀκολουθῇ βραδύτατα. Ἦτο καταπύρφυρος ἐκ θυμοῦ, τὸ πείσμα δὲ ὅπως ἐπικρατήσῃ αὐτός, τοῦ ἐδίδε μεγάλας δυνάμεις. Διεμαρτυρήθη ὁ ἐποχούμενος· ὁ Γιαννόπουλος ἀνένδοτος, σιγῶν, τοῦ εἶχε γυρισμένα διαρκῶς τὴν πλάτην, ὡς εἶδος στόπερ! ...

Ὁ Γιαννόπουλος ὑπῆρξε ἐγωῖστής· θνήσκων· ἀφοῦ κατεξέσχισε ὅσας φωτογραφίας εἶχε δώσει εἰς τοὺς ὀλίγους φίλους του, διέπραξε καὶ τὸ μεγαλύτερον ἴσως σφάλμα τῆς ζωῆς του. Κτεκέκυσε ὀλίγας ἡμέρας πρὶν αὐτοκτονήσῃ ὅλα τὰ χειρόγραφα του — ἐν ὁλόκληρον κιβώτιον — ἐν οἷς καὶ τὴν «Ἀρχιτεκτονικὴν» του, ἥτις ἦτο πλήρης. Ὅταν ὁ κ. Κχυμπούρογλους, εἰς ὃν εἶχε εἰπῇ ὅτι θὰ τὰ ἔκκαιε, τὸν ἀπέτρεψε, ὁ Γιαννόπουλος ἀνέκραξε: «Αὐτὰ μοῦ τὰ ἐνέπνευσεν ἡ ἀτμοσφαῖρα τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Ἀττικὴ ὁμορφιά· αὐτή, δὲν πεθαίνει· θὰ τὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς ἄλλους, ἀκόμη καλλίτερα».

Κρίμα διότι μία τόσοι φωτεινὴ ἐργασία ἔγινε παρανάλωμα φλογός, ἥτις ἀφίνει ὀπισθεν τῆς σποδὸν μόνον. Ὁ Γιαννόπουλος δὲν ἠρκέσθη νὰ στερήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐνὸς ὠραίου σώματος. Τὴν ἐστέρησε καὶ τοῦ ἐπίσης ὠραίου πνεύματός του.

ΔΙΚ.